

РЕШЕНИЕ

№ 936

гр. Кюстендил, 16.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – КЮСТЕНДИЛ, XV-ТИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Калин К. Василев

при участието на секретаря ИРЕНА АНДР. АЛЕКСАНДРОВА
като разглежда докладваното от Калин К. Василев Гражданско дело №
20231520100092 по описа за 2023 година

Образувано е по искова молба с вх. №529/18.01.2023 г., депозирана от “БАНКА ДСК” АД, гр. София ул. „Московска“ 19, вписано в ТР към АВ - 121830616, чрез пълномощника си главен юрисконсулт Г.К. против З. П., ЕГН: *****, с адрес: гр. К., ул. "Ш" №**

На 10.08.2017 г., между „Банка ДСК“ АД от една страна като Кредитор и З. П. с ЕГН ***** от друга страна, като Кредитополучател бил сключен Договор за кредит за текущо потребление. По силата на договора Банка ДСК АД предоставила на кредитополучателя кредит в размер на 10 000 лв. /десет хиляди лева/, със срок на издължаване - 120 месеца, считано от датата на неговото усвояване, като кредитът се усвоявал еднократно чрез разплащателна сметка № BG*****, с титуляр З. П. и се погасявал чрез същата разплащателна сметка с месечни вноски, дължими на всяко 1-во число на месеца, съгласно погасителен план - Приложение № 1 към Договора. На Кредитополучателя била предоставена преддоговорна информация. Крайният срок за погасяване на кредита бил 10.08.2017 г. Съгласно чл. 8 от Договора: „Кредитът се олихвява с променлив лихвен процент в размер на 8, 80 % годишно или 0, 02 % на ден, формиран от стойността на 6 месечен Sofibor - 0, 268 %, който при отрицателна стойност се приема със стойност нула и фиксирана преференциална надбавка в размер на 8, 532 % при изпълнение на Условиата по програма ДСК Партньори плюс, подробно описани в Приложение №2 към договора. При нарушаване на Условиата Кредитополучателят губи правото си да ползва преференциите изцяло или частично и приложимият лихвен процент се увеличава, чрез

увеличаване на надбавката, съгласно Условието. Максималният размер, който може да достигне лихвеният процент в резултат на неизпълнение на Условието, е променлив лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити, в размер на 6 месечен Sofibor към съответната дата и фиксирана стандартна надбавка в размер на 13, 182 %. С подписване на Договора за кредит Кредитополучателят бил приел, подписал и се е съгласил с Общи условия за предоставяне на кредити за текущо потребление, представляващи неразделна част от договора. За обезпечаване на вземането кредитополучателят заложил вземанията си по сметка в кредитора. Към 18.01.2023 г. забавата в плащанията на главницата и лихвите била 999 дни, непогасените вноски били 43, а общият размер на просрочената сума била 6 366, 83 лв.

Поради преустановяване на погасяването на задължението по Договор за кредит за текущо потребление от 10.08.2017 г., считано от 01.07.2019 г., на която дата е заплатена част от дължимата се месечна вноска, били налице предвидените в т. 18. 2. Глава VII „Отговорности и санкции” от Общите условия към Договора за кредит обективни предпоставки за предсрочна изискуемост на кредита и с настоящата искова молба се искало обявяване вземането по Договор за кредит за текущо потребление от 10.08.2017 г. за предсрочно изискуемо. Иска се предсрочната изискуемост на вземането да се счита за обявена на ответника с връчването на препис от исковата молба. По отношение на изявлението за предсрочна изискуемост законодателят не бил въвел изискване за форма. Кредиторът би могъл да направи изявлението за предсрочна изискуемост и с исковата молба. Това изявление би могло да породи действие с връчването на длъжника - ответник на препис от исковата молба.

На тази база се поддържа искане за постановяване на решение, с което да се осъди З. П. с ЕГН *****, с адрес гр. К., ул. Ш. №** да заплати на „Банка ДСК“ АД, вписана в ТР към АВ с ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление: гр. София 1000, район „Оборище“, ул. „Московска“ №19, сумите, произтичащи от неизпълнение на Договор за кредит за текущо потребление сключен на 10.08.2017 г. - 8 831, 91 лв. /осем хиляди осемстотин тридесет и един лева и 91 ст./ - главница, ведно със законната лихва, считано от 18.01.2023 г. до изплащане на вземането; 4 135, 39 лв. /четири хиляди сто тридесет и пет лева и 39 ст./ - договорна (възнаградителна) лихва, дължима за периода от 02.06.2019 г. до 17.01.2023 г. /вкл./; 389, 31 лв. /триста осемдесет и девет лева и 31 ст./ - обезщетение за забава (лихвена надбавка за забава), за периода от 02.06.2019 г. до 17.01.2023 г. /вкл./.

Претендира се присъждане на направените от „БАНКА ДСК“ АД в настоящото производство разноски, в това число юрисконсултско възнаграждение в размер на 450 лв. на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК, във вр. с чл. 37 от ЗПП, във вр. с чл. 25, ал. 2 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Ответната страна в срока по чл. 131 от е депозирала писмен отговор чрез назначения си особен представител – адв. Ш.. Ответната страна намира исковете за допустими, но неоснователни. Оспорва се изцяло валидността на договора за кредит, усвояването на средствата по него, както и валидността на т. 8, 8.1, т. 9, т. 11 от същия, включително т.18.1, т.18.2, т.19.1 от ОУ, като счита същите за недействителни на основание чл. 22 ЗПК, поради неспазване на изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал.

1, т. 7 - 9 от ЗПК. Сключеният между страните договор несъмнено попадал в приложното поле на Закона за потребителския кредит /ЗПК/. Същевременно, към него била приложима и общата императивна закрила срещу неравноправно договаряне, въведена със Закона за защита на потребителите /ЗЗП/, както и нормите на Европейското общностно право - Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Клаузите за договорна и наказателна лихва в договора били нищожни, като неравноправни, по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите (ЗЗП), тъй като са уговорени във вреда на потребителя - ответник, не отговаряли на изискването за добросъвестност и водели до значително неравновесие между правата и задълженията на банката-търговец и потребителя (кредитополучател). Срещу предоставения от банката кредит, ответникът дължи връщане на сума, независимо от погашенията, която е приблизително един и половина по-голяма от размера на отпуснатия кредит. Налице било значително неравновесие между правата и задълженията на ищеца и ответника, тъй като уговорките за лихви били във вреда на кредитополучателя, които уговорки не отговаряли на изискването за добросъвестност по чл. 143 от ЗЗП и чл. 3 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Клаузите за лихвите били нищожни като неравноправни и поради обстоятелството, че не са съставени разбираемо, по ясен и недвусмислен начин относно това как точно са определени и начислени възнаградителната (договорната) и наказателна лихва (чл. 143, т. 9 и 18, чл. 145, ал. 2, чл. 146, ал. 2 и чл. 147 от ЗЗП). Макар размерът на възнаградителната лихва да бил посочен, не била ясна методиката и математическият алгоритъм за начина ѝ на формиране и формирането на нейните компоненти (чл. 145, ал. 2 и чл. 147 от ЗЗП). По този начин не се позволявал на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора (чл. 143, т. 18 от ЗЗП). Липсвала и възможност в договора за реципрочно намаляване на лихвата. Предоставена е неограничена субективна власт на банката едностранно да определя и променя лихвата. Очевидно е и че тези клаузи са били изготвени предварително от банката и са зависели единствено от нейната воля, поради което потребителят не е имал никаква възможност да влияе върху съдържанието им (нарушение на чл. 143, т. 9 и чл. 146, ал. 2 от ЗЗП). Посочените текстове не попадат в обхвата на изключенията, предвидени в чл. 144 от ЗЗП, тъй като формирането и изменението на лихвите не се дължи на външни причини, нито са породени от въздействието на свободния пазар и/или от държавен регулатор, а зависят от волята на банката. Клаузите не били формулирани по ясен и недвусмислен начин (чл. 147, ал. 1 от ЗЗП) и потребителят предварително не получавал достатъчно конкретна информация как банката формирала и можела едностранно да промени лихвата, за да може на свой ред да реагира по най-уместния начин (решение на СЕС от 21.03.2011 г. по дело C- 92/11). Ето защо при констатирана нищожност на клаузите съдът не следвал да допълва неравноправните клаузи с цел да отстрани порока (решение на СЕС от 14.06.2012г. по дело C-618/10), а има право да тълкува тези клаузи по благоприятен за потребителя начин (чл. 147, ал. 2 от ЗЗП).

Прави се възражение за нищожност на клаузите за лихви по договора

за кредит като неравноправни и прогласи нищожността на клаузите за договорна (възнаградителна) и наказателна лихва, като неравноправни по смисъла на чл. 143 от ЗЗП и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Общата потребителска закрила по чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, вр. чл. 24 от ЗПК. предвиждала, че неравноправните клаузи в договори между потребители и търговци са нищожни, като е обусловена от две предпоставки: потребителски характер на договора и липса на индивидуално договаряне, доколкото въведената като общо правило за всички държави от ЕС система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо доставчика (включително и при финансова услуга), от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност. Доколкото договорът за кредит е сключен при действието на ЗПК, клаузите му следва да бъдат съобразени и с императивното правило, установено в разпоредбата на чл. 10, ал. 1, изискващо договорът за потребителски кредит да се сключва по ясен и разбираем начин, както и тези на ЗЗП - чл. 147, ал. 1 и ал. 2, изискващи клаузите на договорите, предлагани на потребителите, да бъдат съставени по ясен и недвусмислен начин и при съмнение относно смисъла на определено условие то да се тълкува по благоприятен за потребителя начин, и чл. 143, ал. 2, т. 19, посочваща като неравноправна клауза, която не позволява на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора, към които разпоредби препраща чл. 24 ЗПК. Клаузите на договора и съответните конкретни данни относно неговото задължаване и елементи от плащанията, следва да бъдат разписани по такъв "ясен и разбираем начин", че потребителят да е във възможност да разбере икономическите последици от сключения договор още при подписването му; да прецени обема на своето задължение, което да е в съответствие с приетото в Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредити, и в частност чл. 10, параграф 2, във връзка със съображение 31 от Директивата.

С чл. 18. 1. от ОУ към договора било уговорено, че при забава на плащането на месечна вноска от деня, следващ падежната дата, определена в договора, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта. Така формулирана тази клауза от Общите условия на банката не отговаряла на изискването за яснота и разбираемост в посочените разпоредби на ЗПК и ЗЗП. От граматическото тълкуване на клаузата се установявало, че същата имала характер на неустойка за забава, с оглед и систематичното ѝ място в раздел „Отговорност и санкции” на ОУ. Съществувала неяснота в начина на определяне на размера на тази неустойка - дали същият е равен на сбора от уговорената договорна лихва, която към момента на сключване на договора е била в размер на преференциален лихвен процент от 8, 80 % , съответно при отпадане на преференциалната лихва от 13, 182% /чл. 8 от договора за кредит/ плюс десет процента или общо 23, 182 %. Изложеното налага извода, че процесната клауза на чл. 18. 1. от ОУ на банката не е формулирана по ясен и недвусмислен начин, съгласно изискванията на чл. 10. ал. 1 ЗПК и чл. 147, ал. 1 от ЗЗП, и не позволява на

потребителя да прецени икономическите последици от сключване на договора, съгласно чл. 143, ал. 2, т. 19 от ЗЗП, поради което е неравноправна и се явява нищожна на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП. Като нищожна, клаузата на чл. 18. 1. от ОУ на банката-ищец няма задължителна сила за ответника, имащ качеството потребител, поради което същата не следва да се прилага в отношенията между страните.

Изрично се прави **възражение за изтекла погасителна давност** по отношение на претендираните с исковата молба вземания, които се отнасят за плащания по вноски за погасяване на главница и за лихви, произлизащи от един и същ правопораждащ факт (договор за кредит) с периодично настъпващи падежи на всяка вноска и лихва, предварително определени и известни на страните, представляват „периодични плащания“ по смисъла на чл. 111, б. „в“ от ЗЗД и ТР № 3/18.05.2012 г. по т. д. № 3/2011 г. на ОСГТК на ВКС и се погасявали с изтичането на кратката 3-годишна давност.

Съгласно чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗД, давността започвала да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо (ал. 1). Но ако е уговорено, че вземането става изискуемо след покана, давността започва да тече от деня, в който задължението е възникнало (ал. 2).

Съгласно ТР № 4/2014 г. по т.д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС вземането за всички усвоени и непогасени суми става предсрочно изискуемо след изпращане на покана - писмено предизвестие от банката до кредитополучателя. Следователно - след като вземането става изискуемо след покана, по аргумент от чл. 114, ал. 2 от ЗЗД, 3-годишната давност започва да тече от деня, в който задължението е възникнало, а именно - 02.6.2019г. Следователно - към 03.06.2022 г. е изтекла предвидената в закона тригодишна давност (т. 18 от ТР № 4/18.06.2014г. по т.д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС и др.).

Оспорва се основателността и дължимостта на предявения иск за обезщетение за забава /лихвена надбавка за забава/ за периода 02.06.2019 г. до 17.01.2023 г., вкл. Съгласно ТР № 3/2017 г. по т. д. № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС, законна лихва за забава не се дължи преди датата на предявяване на предсрочната изискуемост на кредит. Оспорва се като неоснователна и претенцията за законна лихва върху главницата за периода от 18.01.2023 г. до 12.05.2023 г. /датата на получаване на исковата молба чрез която ищеца извършва уведомяване на предсрочна изискуемост/.

В съдебното заседание процесуалният представил на ищцовото дружество поддържа претенцията, а особеният представител на ответника чрез нарочна молба оспорва претенцията.

Съдът, след като взе предвид доводите на страните, и като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено от фактическа страна следното:

Видно от приетия като доказателство по делото Договор за кредит за текущо потребление от 10.08.2017 г. /л. 9-10/, страните са били в договорни отношения, по силата на които ищцовото дружество е предоставило на

ответника кредит в размер на 10 000 лева, със срок за издължаване 120 месеца, считано от датата на неговото усвояване, ГПР 10, 77 %. Приложени са и Общите условия по договора /л. 11-14 от делото/, представляващи неразделна част от договора. Представен е и погасителен план, видно от който с изключение на първата и последната вноска, тя е в размер на 129, 10 лв. месечно. Уговорено е в договора, че кредитът се обезпечава със залог на вземанията, а наред с това е сключен на същата дата и Договор за залог върху вземанията / л. 18/.

Съгласно приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза с вх. №9251/18.09.2023 г., изготвена от вещото лице М. В., което съдът кредитира като обективно изготвена, кредитът е усвоен на 11.08.2017 г. Общият размер на платените от ответника суми по кредита е в размер на 4770 лв., като последното плащане е извършено на 01.07.2019 г. Към 18.01.2023 г. размерът на задълженията са 8 831, 91 лв. – главница, договорната лихва е в размер на 4 135, 39 лв., а лихвата за забава – 389, 31 лв. Представено е извлечение от счетоводните книги на ищеца, чийто резултати съвпадат с посоченото в заключението от съдебно-счетоводната експертиза.

Горната фактическа обстановка съдът прие на базата на коментираните писмени доказателства и доказателствени средства, като некоменитраните съдът намира за неотнотими към предмета на делото.

При така установените фактически обстоятелства по делото, съдът приема от правна страна следното:

В чл. 9 от ЗПК е дадена легална дефиниция на договора за потребителск кредит, съгласно която той е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формат на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение з плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или з доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време срещу задължение на длъжника - потребител да заплати стойността на услугите съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне. Писмената му форма е условие за неговат действителност - чл. 10, ал. 1 от ЗПК.

Според чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1 чл. 11, ал. 1, т. 7-12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1-9 от ЗПК, договорът з потребителски кредит е недействителен. Според чл. 11, т. 9 и т. 10 от ЗПК договорът трябва да съдържа лихвения процент по кредита, условията з прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите з промяна на лихвения процент, както и годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента н сключване на договора за кредит.

В настоящия договор за кредит, се съдържат всички изискуем компоненти, посочени по-горе като за пълнота ще се посочи, че шрифтът на договора отговаря на изискването да не е по-малък от 12 – чл. 5, ал. 4 от ЗПК, размерите на ГПР и ГЛП са в допустимите от закона размери, Общите условия по договора съдържат подписи на всяка страница от не тях, както и на приложението. Поради всичко изложено настоящият съдебен състав намира, че липсват недействителни клаузи в процесния договор.

Що се касае до настъпването на предсрочната изискуемост, то съдебната практика е категорична, че ако обявяването на предсрочната изискуемост не достигнало до ответника преди завеждане на иска /, какъвто е настоящия случай/, то същото настъпва с връчването на препис от исковата молба. Връчването е валидно дори и когато е извършено на особения представител на ответника, а това е станало на 12.05.2023 г. /виж л. 54 от делото/.

По възражението за давност, въведено в писмения отговор, съдът намира, че доводът е неоснователен, тъй като с решаващите мотиви, съдържащи се в Т. от 21.01.2022 г., постановено по т. д. № 5/2019 г. на ОСГТК на ВКС се утвърждава практиката на ВКС, че при разсрочването на едно парично задължение, което по естеството си е еднократно /плащане на цена, връщане на заем/, респ. при уговорката плащането да се извършва на вноски с различни падежи, не се касае за периодични плащания по смисъла на чл. 111, б. „в” ЗЗД. Приема се, че в този случай задължението се погасява на части, в интерес на длъжника и въз основа на изрично дадено съгласие от страна на кредитора, параван аргумент от разпоредбата на чл. 66 ЗЗД. При договорите с периодично или продължително действие, през всеки период от време и двете страни по правоотношението престират и за тях възникват относително самостоятелни задължения с отделни падежи, които имат общ правопораждащ факт, но не представляват части от едно цяло вземане. Обратното - при уговорка за разсрочване на части на едно по правило еднократно задължение, престава сам длъжникът, след като вече кредиторът е изпълнил, а този факт сам по себе си не е достатъчен, за да определи изпълнението като периодично. Поради това при постигнато съгласие плащането на дължимата сума да е разделено на погасителни вноски с падежи на определени дати, отделните вноски не става автоматично сбор от отделни, периодично дължими плащания. Задължението продължава да бъде само едно и крайният срок за погасяването му е падежът на последната разсрочена вноска или моментът, в който е обявена предсрочната изискуемост. С оглед на горното 5-годишният давностен срок считано от датата на обявяване на предсрочната изискуемост с връчване на препис от исковата молба на 12.05.2023 г. на особения представител на ответника или 90 дни забав след последното плащане на месечна вноска, т.е. към 01.10.2019 г. / а не както ответната страна обвързва датата 02.06.2019 г., която е относима към падежиралата възнаградителна лихва/, то е видно че до датата на входиране на исковата молба в съда – 18.01.2023 г., този срок не е изтекъл.

Ето защо, съдът ще осъди ответника за претендираните суми, тъй като исковете са основателни и доказани.

По отговорността за разноси:

С оглед изхода на спора и на основание чл. 78 от ГПК ответникът следва да понесе разноските в производството, които са доказани и претендирани своевременно. Ищцовото дружество своевременно е представило списък за разноси по чл. 80 от ГПК, поради което ответникът ще бъде осъден да плати на ищеца сума в общ размер на 3 017, 80 лв., в което е включено 450 лв. юрисконсултско възнаграждение, платена държавна такса, възнаграждение за особен представител и депозит за вещо лице.

По обжалваемостта:

На основание чл. 259, ал. 1, във вр. с чл. 258 от ГПК, настоящият съдебен акт може да бъде обжалван в двуседмичен срок от връчването му чрез Районен съд-Кюстендил пред Окръжен съд – Кюстендил.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА З. П., ЕГН: *****, с адрес: гр. К., ул. „Ш.“ №**, ДА ПЛАТИ НА “БАНКА ДСК” АД, гр. София ул. „Московска“ 19, вписано в ТР към АВ - 121830616, произтичащо от Договор за кредит за текущо потребление от 10.08.2017 г., сумите: 8 831,91 лв. /осем хиляди осемстотин тридесет и един лева и 91 ст./ - главница, ведно със законна лихва, считано от 18.01.2023 г. до окончателното изплащане на вземането; 4 135, 39 лв. / четири хиляди сто тридесет и пет лева и 39 лв. – договорна лихва за периода 02.06.2019 г. до 17.01.2023 г., както и 389, 31 лв. / триста осемдесет и девет лева и 31 ст./ - обезщетение за забава за периода 02.06.2019 г. до 17.01.2023 г.

ОСЪЖДА З. П., ЕГН: *****, с адрес: гр. К., ул. „Ш.“ №**, ДА ПЛАТИ НА “БАНКА ДСК” АД, гр. София ул. „Московска“ 19, вписано в ТР към АВ - 121830616, сумата в размер на 3 017, 8 0 лв. /три хиляди и седемнадесет лева и 80 ст./, в което са включени юрисконсултско възнаграждение, платена държавна такса, възнаграждение за особен представител и депозит за вещо лице в първоинстанционното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Кюстендил в двуседмичен срок от съобщаването му.

Препис от настоящия съдебен акт да се връчи на страните по делото, заедно със съобщението за постановяването му на основание чл. 7, ал. 2 ГПК.

Съдия при Районен съд – Кюстендил: _____